

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ Γ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Θεατρικών Σπουδών		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	68Θ204	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Γ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Το Θέατρο της Αρχαιότητας Γ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	3,5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιστημονικής Περιοχής		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Προτείνεται να έχει προηγηθεί η παρακολούθηση των μαθημάτων: «Το Θέατρο της Αρχαιότητας Α' » και «Το Θέατρο της Αρχαιότητας Β' »		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με γραπτή ή προφορική αξιολόγηση ή/και με ανάθεση εργασίας, στην ελληνική ή αγγλική ή γαλλική γλώσσα)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/THEATRE127/ Επίσης, ως Ανοιχτό Ακαδημαϊκό Μάθημα Ε.Κ.Π.Α. http://opencourses.uoa.gr/courses/THEATRE101/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι φοιτητές/φοιτήτριες, μετά το πέρας του μαθήματος:

- Γνωρίζουν το γενικό ιστορικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η θεατρική παραγωγή του Ευριπίδη και τους τρόπους με τους οποίους αυτό την επηρέασε (ριζοσπαστικοποίηση της δημοκρατίας, εσωτερικές αντιθέσεις μεταξύ δημοκρατικών και αριστοκρατικών, θεσμικές εξελίξεις, ενίσχυση της αττικής συμμαχίας και του αθηναϊκού επεκτατισμού, διπλωματικές-στρατιωτικές συγκρούσεις με τη Σπάρτη και τους συμμάχους της, έναρξη και εξέλιξη του Πελοποννησιακού Πολέμου, ανάπτυξη της σοφιστικής, γενικότερη πνευματική και καλλιτεχνική ανάπτυξη της Αθήνας κ.ά.)
- Γνωρίζουν το ειδικό θεσμικό-διαγωνιστικό πλαίσιο, στο οποίο παραστάθηκαν οι τραγωδίες του Ευριπίδη και τους τρόπους με τους οποίους αυτό το πλαίσιο επενέργησε στη σύνθεση των τραγωδιών (εν Άστει Διονύσια, τρόπος διαγωνισμού των ποιητών, διαγωνιστικό πρόγραμμα, διαγωνισμοί ποιητών και υποκριτών κ.ά.)

- Γνωρίζουν τον θεατρικό κώδικα και τα βασικά επιμέρους σημειακά συστήματά του, που ακολούθησε ή/και εξέλιξε ο Ευριπίδης (δομή, μορφή και περιεχόμενο του θεατρικού κειμένου, θεατρικός χώρος, σκηνικός χώρος, (χορο)διδασκαλία, σκηνογραφία, ενδυμασία, αριθμός και φύλο υποκριτών, Χορός κ.ά.).
- Έχουν σφαιρική δραματολογική γνώση των βασικών χαρακτηριστικών του θεατρικού έργου του Ευριπίδη, σε επίπεδο δραματικής σύνθεσης, σκηνικής παρουσίασης και σημασιολογικής-ιδεολογικής σύστασης.
- Εντοπίζουν τις εξελίξεις, τις καινοτομίες ή και τις παλινδρομήσεις που σημειώνονται κατά τη διάρκεια της θεατρικής δημιουργίας του Ευριπίδη, από την *Άλκηστη* του 438 π.Χ. μέχρι τις μετά θάνατον παρασταθείσες τραγωδίες *Βάκχαι* και *Ιφιγένεια εν Αυλίδι*, σε επίπεδο δραματικής σύνθεσης, σκηνικής παρουσίασης και σημασιολογικής-ιδεολογικής σύστασης των έργων.
- Αναγνωρίζουν και κατανοούν τις συγκλίσεις και τις αποκλίσεις του θεατρικού έργου του Ευριπίδη σε σχέση με το θεατρικό έργο του Αισχύλου και του Σοφοκλή, σε επίπεδο δραματικής σύνθεσης, σκηνικής παρουσίασης και σημασιολογικής-ιδεολογικής σύστασης.
- Έχουν μια συνοπτική σφαιρική θεώρηση της ιστορίας της πρόσληψης του θεατρικού έργου του Ευριπίδη και γνωρίζουν ορισμένες παραστάσεις-σταθμούς στη νεοελληνική θεατρική σκηνή.
- Έρχονται σε επαφή και κατανοούν διαφορετικές δυνατότητες ερμηνευτικής ανάλυσης και σκηνοθετικής πρότασης των εξεταζόμενων έργων, λαμβάνοντας υπόψη τους πολλαπλούς παράγοντες που συνθέτουν τη θεατρική επικοινωνία σε επίπεδο πομπού, μηνύματος και αποδέκτη.
- Ενθαρρύνονται και μπορούν να προτείνουν τη δική τους δραματολογική ανάγνωση σε θέματα δραματικής δομής, σκηνικής παρουσίασης και σημασιολογικής-ιδεολογικής ανάλυσης των έργων.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

- ✓ Χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- ✓ Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- ✓ Αυτόνομη εργασία
- ✓ Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- ✓ Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- ✓ Παραγωγή νέων ερευνητικών ή/και καλλιτεχνικών ιδεών
- ✓ Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα παρακολουθεί κατά το δυνατόν αναλυτικά το σωζόμενο θεατρικό έργο του Ευριπίδη εστιάζοντας στα δράματα: *Άλκηστις*, *Κύκλωψ*, *Μήδεια*, *Ελένη*, *Φοίνισσαι*, *Ηλέκτρα* με βάση τρεις άξονες: i) δραματοουργικό-κειμενικό, ii) σκηνικό-παραστασιακό και iii) ιδεολογικό-σημασιολογικό. Τα υπόλοιπα σωζόμενα δράματα σχολιάζονται πιο συνοπτικά, αλλά συμπεριλαμβάνονται στο πλαίσιο διακειμενικών αντιπαραβολών, αναλύσεων και συζητήσεων. Το μάθημα δομείται σε δεκατρείς (13) ενότητες, οι οποίες ακολουθούν την παρακάτω εξέλιξη, χωρίς ωστόσο να αποκλείονται επιμέρους

διαφοροποιήσεις ανάλογα με τη ροή του μαθήματος και τις μαθησιακές ανάγκες του ακροατηρίου:

Ενότητα 1. Εισαγωγή στο θέατρο του Ευριπίδη (I)

- ✓ Εισαγωγή στο γενικό ιστορικό πλαίσιο της ώριμης Κλασικής Περιόδου, στην οποία εντάσσεται η θεατρική παραγωγή του Ευριπίδη (ριζοσπαστικοποίηση της δημοκρατίας, ενίσχυση της αττικής συμμαχίας και του αθηναϊκού επεκτατισμού, έναρξη και εξέλιξη του Πελοποννησιακού Πολέμου, ανάπτυξη της σοφιστικής κ.ά.) καθώς και στο ειδικό θεσμικό-διαγωνιστικό πλαίσιο, στο οποίο παραστάθηκαν οι τραγωδίες του.

Ενότητα 2. Εισαγωγή στο θέατρο του Ευριπίδη (II)

- ✓ Συνέχεια της εισαγωγής. Ευσύνοπτη επισκόπηση των βασικών χαρακτηριστικών του θεατρικού έργου του Ευριπίδη, σε επίπεδο δραματικής σύνθεσης, σκηνικής παρουσίασης και σημασιολογικής-ιδεολογικής σύστασης και σε συνάρτηση με το θεατρικό έργο των Αισχύλου και Ευριπίδη, ώστε οι φοιτητές/τριες να είναι προετοιμασμένοι/ες για την επακόλουθη δραματολογική ανάλυση των έργων αναφοράς.

Ενότητα 3. *Κύκλωψ* – Αρχίζοντας αντίστροφα: Ο «σατυρικός» Ευριπίδης

- ✓ Η «δραματική ταυτότητα» και ανάλυση του σατυρικού δράματος (χρονολόγηση, διαγωνιστικό πλαίσιο, διαγωνιστική κατάταξη, τα άλλα δράματα της τετραλογίας, μυθικοί και θεματικοί άξονες, το ζήτημα της ενιαίας ή ετερόκλητης θεματικής της τετραλογίας, δραματικά πρόσωπα, αριθμός υποκριτών, διανομή των ρόλων, η ταυτότητα του δραματικού χώρου και χρόνου, κ.ά.). Ανάλυση ειδικών ζητημάτων δραματουργικής διάρθρωσης/σύνθεσης, σκηνικής παρουσίασης, ιδεολογικής-ερμηνευτικής ανάλυσης του έργου, με έμφαση στα «τυπικά» σατυρικά χαρακτηριστικά του. Νεότερες σκηνοθετικές προσεγγίσεις.

Ενότητα 4. *Αλκηστis*: Σατυρικό δράμα ή τραγωδία: Η διασάλευση των δραματικών ειδών

- ✓ Η «δραματική ταυτότητα» και ανάλυση του έργου (χρονολόγηση, διαγωνιστικό πλαίσιο, διαγωνιστική κατάταξη, τα άλλα δράματα της τετραλογίας, μυθικοί και θεματικοί άξονες, το ζήτημα της ενιαίας ή ετερόκλητης θεματικής της τετραλογίας, δραματικά πρόσωπα, αριθμός υποκριτών, διανομή των ρόλων, η ταυτότητα του δραματικού χώρου και χρόνου, κ.ά.). Ανάλυση ειδικών ζητημάτων δραματουργικής διάρθρωσης/σύνθεσης, σκηνικής παρουσίασης, ιδεολογικής-ερμηνευτικής ανάλυσης του έργου, με έμφαση στην πολυσυζητημένη «ειδολογική» ταυτότητά του και στα (πρόδηλα ή υποφώσκοντα) τραγικά, κωμικότροπα και σατυρικά χαρακτηριστικά του.

Ενότητα 5. *Κύκλωψ* – *Αλκηστis*

- ✓ Ολοκλήρωση της εισαγωγής στα δύο έργα που παίχθηκαν στη θέση «σατυρικού δράματος», με δραματολογική συνόψιση, αντιπαραβολή και συζήτηση των χαρακτηριστικών τους.

Ενότητα 6. *Μήδεια* – Η αποκορύφωση της «ετερότητας» (I)

- ✓ Η «δραματική ταυτότητα» και ανάλυση της τραγωδίας (χρονολόγηση, διαγωνιστικό πλαίσιο, διαγωνιστική κατάταξη, τα άλλα δράματα της τετραλογίας, μυθικοί και θεματικοί άξονες, το ζήτημα της ενιαίας ή ετερόκλητης θεματικής της τετραλογίας, δραματικά πρόσωπα, αριθμός υποκριτών, διανομή των ρόλων, η ταυτότητα του

δραματικού χώρου και χρόνου, κ.ά.). Ανάλυση ειδικών ζητημάτων δραματουργικής διάρθρωσης/σύνθεσης, σκηνικής παρουσίασης, ιδεολογικής-ερμηνευτικής ανάλυσης του έργου, με έμφαση στην αναπαράσταση της έμφυλης, φυλετικής, οντολογικής, ηθικής, ετερότητας της ηρωίδας. Σχέσεις (δραματικές, σκηνικές, θεματικές, ιδεολογικές) με άλλες σωζόμενες τραγωδίες. Νεότερες σκηνοθετικές προσεγγίσεις.

Ενότητα 7. *Μήδεια* – Η αποκορύφωση της «ετερότητας» (II)

- ✓ Συνέχιση και ολοκλήρωση της εισαγωγής στη *Μήδεια* του Ευριπίδη.

Ενότητα 8. *Φοίνισσαι* – Το πανόραμα του θηβαϊκού οίκου

- ✓ Η «δραματική ταυτότητα» και ανάλυση της τραγωδίας (χρονολόγηση, διαγωνιστικό πλαίσιο, διαγωνιστική κατάταξη, τα άλλα δράματα της τετραλογίας, μυθικοί και θεματικοί άξονες, το ζήτημα της ενιαίας ή ετερόκλητης θεματικής της τετραλογίας, δραματικά πρόσωπα, αριθμός υποκριτών, διανομή των ρόλων, η ταυτότητα του δραματικού χώρου και χρόνου, κ.ά.). Ανάλυση ειδικών ζητημάτων δραματουργικής διάρθρωσης/σύνθεσης, σκηνικής παρουσίασης, ιδεολογικής-ερμηνευτικής ανάλυσης του έργου, με έμφαση στις αποκλίσεις-συγκλίσεις του έργου με τους *Επτά επί Θήβας* του Αισχύλου. Νεότερες σκηνοθετικές προσεγγίσεις.

Ενότητα 9. *Ηλέκτρα* – Η μητροκτονία και πάλι επί θεατρικού τάπητος

- ✓ Η «δραματική ταυτότητα» και ανάλυση της τραγωδίας. Ανάλυση ειδικών ζητημάτων δραματουργικής διάρθρωσης/σύνθεσης, σκηνικής παρουσίασης, ιδεολογικής-ερμηνευτικής ανάλυσης του έργου, με έμφαση στις αποκλίσεις-συγκλίσεις του έργου με τις *Χοηφόρους* του Αισχύλου και την *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή. Νεότερες σκηνοθετικές προσεγγίσεις.

Ενότητα 10. *Φοίνισσαι* – *Ηλέκτρα*: Οι «μεταθεατρικές» τραγωδίες του Ευριπίδη

- ✓ Ολοκλήρωση της εισαγωγής στις δύο αυτές τραγωδίες, οι οποίες συνδιαλέγονται ρητά με άλλες ομοθεματικές σωζόμενες τραγωδίες του Αισχύλου (*Επτά επί Θήβας*, *Χοηφόροι*) και του Σοφοκλή (*Ηλέκτρα*) αλλά και του ίδιου του Ευριπίδη (*Ορέστης*). Συζήτηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των ευριπίδειων εκδοχών και της ρητά «διακειμενικής» διάστασης που διαπιστώνεται κυρίως στο έργο του Ευριπίδη.

Ενότητα 11. *Ελένη* – Τα πολλαπλά προσώπια ενός «μύθου»

- ✓ Η «δραματική ταυτότητα» και ανάλυση της τραγωδίας. Ανάλυση ειδικών ζητημάτων δραματουργικής διάρθρωσης/σύνθεσης, σκηνικής παρουσίασης, ιδεολογικής-ερμηνευτικής ανάλυσης του έργου, με έμφαση στις διακειμενικές αποκλίσεις-συγκλίσεις του έργου με άλλες δραματικές αναπαραστάσεις της «ωραίας Ελένης» σε σωζόμενες τραγωδίες του Αισχύλου, του Σοφοκλή αλλά και του ίδιου του Ευριπίδη. Νεότερες σκηνοθετικές προσεγγίσεις.

Ενότητα 12. Τα υπόλοιπα σωζόμενα έργα

- ✓ Συμπλήρωση της προηγούμενης Εισαγωγής και ευσύνοπτη αναφορά στα υπόλοιπα σωζόμενα έργα του Ευριπίδη, στους μυθικούς κύκλους έμπνευσής τους, στις θεματικές εστιάσεις τους, στην (έμφυλη, φυλετική, ταξική, οντολογική) ταυτότητα των δραματικών προσώπων και των Χορών τους κ.ά. Επισήμανση ορισμένων ειδικών ζητημάτων δραματουργικής διάρθρωσης/σύνθεσης, σκηνικής παρουσίασης, ιδεολογικής-ερμηνευτικής ανάλυσης, που εντοπίζονται στις ευριπίδειες τραγωδίες.

Ενότητα 13. Το τέλος μιας νέας αρχής

- ✓ Αναδρομική συνοπτική επισκόπηση των βασικών χαρακτηριστικών του θεατρικού έργου του Ευριπίδη, σε επίπεδο δραματικής σύνθεσης, σκηνικής παρουσίασης και σημασιολογικής-ιδεολογικής σύστασης. Επισκόπηση της γραμματολογικής και θεατρικής παράδοσης του έργου του Ευριπίδη, από την αρχαιότητα μέχρι τη νεότερη εποχή. Εξέταση και συζήτηση των δυνατοτήτων που φέρει το ευριπίδειο έργο συνολικά αλλά και καθένα ευριπίδειο δράμα μεμονωμένα σε επίπεδο καλλιτεχνικής πράξης.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ		
ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Διά ζώσης διαλέξεις της διδάσκουσας, παρουσιάσεις και συζήτηση θεμάτων και μικρών ασκήσεων στην αίθουσα διδασκαλίας	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	- Χρήση e-class: πληροφορίες μαθήματος, ανάρτηση σημειώσεων και διδακτικού υλικού, ανάρτηση ασκήσεων, ανακοινώσεις, επικοινωνία με τους φοιτητές, χρήσιμοι σύνδεσμοι. - Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία: Προβολή σημειώσεων σε power point, προβολή μαγνητοσκοπημένων αποσπασμάτων από νεότερες παραστάσεις τραγωδιών του Αισχύλου με τη χρήση DVDs ή Διαδικτύου. - Επικοινωνία με τους φοιτητές μέσω email και μέσω ηλεκτρονικής τάξης.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Εβδομαδιαίες διαλέξεις της διδάσκουσας	39
	Μελέτη, ανάλυση και συζήτηση κειμένων, παραστάσεων, βιβλιογραφίας, προφορική παρουσίαση προαιρετικών εργασιών/ασκήσεων	24
	Αυτοτελής (μη καθοδηγούμενη) μελέτη	24,5
	Σύνολο μαθήματος (25 ώρες φόρτου ανά πιστωτική μονάδα)	87,5

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	I. Αξιολόγηση ατομικών γραπτών/προφορικών εργασιών ή/και μικρών ασκήσεων, συμμετοχή στις συζητήσεις και στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες - Ενδιάμεση αξιολόγηση: 20% II. Γραπτή εξέταση στην ύλη του μαθήματος - Τελική αξιολόγηση: 80% Μορφή εξέτασης: α) Δέκα (10) ερωτήσεις σύντομης απάντησης ή/και κλειστού τύπου σε πραγματολογικά ζητήματα της διδακτέας ύλης. β) Δύο (2) ερωτήσεις δραματολογικής ανάπτυξης και κριτικής ανάλυσης σε θεατρικά έργα της διδακτέας ύλης.
ΤΥΠΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ	Σημειώσεις των παραδόσεων με τη μορφή power-point, διδακτικό εγχειρίδιο, άλλα επιστημονικά άρθρα και μαθησιακό υλικό, περαιτέρω προτεινόμενη βιβλιογραφία, σχετικοί ηλεκτρονικοί σύνδεσμοι.

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
Βιβλιογραφία μαθήματος (Εύδοξος) ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΛΟΓΗ ΔΙΑΜΑΝΤΑΚΟΥ, Κ.: <i>Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο. Στιχομυθίες κειμένων</i>, Εκδόσεις Καρδαμίτσα, Αθήνα, 2025. * Επιπρόσθετη ενδεικτική βιβλιογραφία CROP, M. & K. LEE (eds): <i>Euripides and Tragic Theatre in the Late Fifth Century</i>, Stipes Publishing, Champaign, 2000. DE ROMILLY, J.: <i>Η εξέλιξη του πάθους από τον Αισχύλο στον Ευριπίδη</i> (μτφ. Μπ. Αθανασίου και Κατερίνα Μηλιαρέση), Εκδόσεις Το Άστυ, Αθήνα, 2002. DIGGLE, J.: <i>Euripidea: Collected Essays</i>, Oxford University Press, Oxford, 1994. DUNN, F. M.: <i>Tragedy's End: Closure and Innovation in Euripidean Drama</i>, Oxford University Press, Oxford & New York, 1992. EASTERLING, P. E. (επιμ.): <i>Οδηγός για την αρχαία ελληνική τραγωδία: Από το πανεπιστήμιο του Καίμπριτζ</i> (μτφ. Κ. Βαλάκας, Λ. Ρόζη), Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Αθήνα, 2007. FOLEY, H.: <i>Female Acts in Greek Tragedy</i>, Princeton University Press, Princeton, 2001. GREGORY, J.: <i>Euripides and the Instruction of the Athenians</i>, University of Michigan Press, Ann Arbor, 2000. GREGORY, J. (επιμ.): <i>Όψεις και θέματα της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας</i> (επιμ. Δ. Ι. Ιακώβ – μτφ. Μαρία Καίσαρ, Όλγα Μπεζαντάκου, Φιλιά Φιλίππου), Εκδόσεις Δημ. Ν. Παπαδήμα, Αθήνα, 2010.

- LORAU, N.: *Βίαιοι θάνατοι γυναικών στην τραγωδία* (μτφ. Αγγελική Ροβάτσου), Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα, 1995.
- MARKANTONATOS, A. (ed.), *Brill's Companion to Euripides*, vol. 2, Brill, Leiden/Boston, 2020.
- MASTRONARDE, D. J., *The Art of Euripides: Dramatic Technique and Social Context*, Cambridge University Press, Cambridge, 2010.
- McDONALD, M., & J. M. WALTON (επιμ.) *Οδηγός για το αρχαίο ελληνικό και το ρωμαϊκό θέατρο: από το πανεπιστήμιο του Cambridge* (μτφ. Β. Λιαπής), Εκδόσεις Καρδαμίτσα, Αθήνα, 2011.
- MELTZER, S.: *Euripides and the Poetics of Nostalgia*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006.
- MOSSMAN, J. (ed.): *Oxford Readings in Euripides*, Oxford University Press, Oxford, 2003.
- ΜΠΑΚΟΝΙΚΟΛΑ, Χ.: *Τραγωδία και γλώσσα*, Ινστιτούτο του Βιβλίου Α. Καρδαμίτσα, Αθήνα, 2008.
- ΜΠΑΚΟΝΙΚΟΛΑ, Χ.: *Το Παράλογο στο θέατρο του Ευριπίδη* (μτφ. Π. Πανταζή – επιμ. Αθ. Δ. Μιράσγεζη), Εκδόσεις Ευρυδίκη, Αθήνα 2026.
- ΜΠΕΖΑΝΤΑΚΟΣ, Ν. Π.: *Το αφηγηματικό μοντέλο του Greimas και οι τραγωδίες του Ευριπίδη* (Άλκηστις, Μήδεια, Ιππόλυτος, Ανδρομάχη, Ίων, Ιφιγένεια η εν Ταύροις), Ινστιτούτο του Βιβλίου - Α. Καρδαμίτσα, Αθήνα, 2004.
- POWELL, A.: *Euripides, Women and Sexuality*, Routledge, London, 1990.
- SEGAL, C. (ed.): *Euripides. A Collection of Critical Essays*, Prentice Hall, New Jersey, 1968.
- SEGAL, C.: *Euripides and the Poetics of Sorrow: Art, Gender, and Commemoration in Alcestis, Hippolytus and Hecuba*, Duke University Press, Durham, N. C., 1993.
- WALTON, J. M.: *Euripides our Contemporary*, Methuen, London 2009.
- ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗΣ, Ν. Χ., *Ευριπίδης σατυρικός*, Στιγμή, Αθήνα, 1986.
- ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗΣ, Ν. Χ., *Όροι και μετασχηματισμοί στην αρχαία ελληνική τραγωδία*, Στιγμή, Αθήνα, 2003.
- ZAFIROPOULOS, C.: *Beyond the Myth: Myth Innovation in Euripides' Plays*, University of Exeter, Exeter, 1994.